

aeg siis muul tarvilisemal wiisil mitte otsa ei ja ja ruttu mööda ei lähe? Aga iga paha asjaga on lugu nõnda, et kui see kord õpitud, siis ei ole enam hõlbus lahti saada. Wana Euterus ütles juba: „Jooma kurat saab jääma kuuni wiimse pääwani.“ Needsamad sõnad makswad ka tubaka suitsetamise kohta, sest joomine ja suitsetamine on otsegu kakskümmend. Mõni lugeja saab wist mõtlema ehk ütleva: „Kui wiin ja tubakas nii kahjustegewad on, miks siis õpetajad ja targad arstid isegi neid pruugiwad ja wiimased mitmed oma kirjades kiitwad, et tubaka suitsetamine terwisele üdna hea peab olema, et peab paha wet ihu seest wäljakiskuma ja ka hambawalu wastu hea olema?“ Jah, palju on küll kirjutatud, aga teised kirjutaswad jälle selle wastu ja ütlevad, et see mitte õige ei ole ja et tubaka suitsetamine hammastele hoopis paha peab olema, sest et tubaka õli wõi sahwet hammaste kõwa korra ümbert ärasööb ja siis hambad hoopis ärarikub ja nõnda üleüldse terwisele kahjulik on; niisästi pea kui sisekonnale. Sest kui wiin ja tubakas alles tundmata oliwad, siis oliwad inimesed hoopis terwemad ja tugewad ja hambad oliwad neil surmani terwed ja kõwad ja mitte nõnda kui nüüd, et ju mitmel noores põlwes hambad suust äraatkewad ja üleüldse põdewad, mis wiina ja tubaka kühwt ju wanematest laste külge on toonud.

Ja kui suurt rahakahju tubaka suitsetamine teeb, wõime sest pisukestest asjast näha, kuidas üks annuwäärt ja tõsine mees mulle rääkis, et ta on ühte noort meest tunnud, kes aastas wiiekümne rubla eest, muist ise põletades ja ka muist sõbra-dele jagades, on sigarid läbilöönud. Igapidi on tubaka pruukimine kahjulik; mitmed ei ja piibu himu pärast aega ühte tundigi kirikus paigal seista, ehk parem, naad ei lähegi sinna. Koolipoisikesedki ei saa tubaka pärast rahu õiete õppida, waid käiwad nurga taga mulitsatel papirosi tõmbamas.

Ka paganad saawad aru, et tubakas kahjulik on, sest mõned neist ütlesiwad kord oma missionääri wastu: „Madsa, niikaua kui meil tubakast on, ei pööra meie mitte patust.“ Seepeale tõid nemad piibud missionääri kätte. Seda wõiks ka küll mõni ristiniimene teha.

Aga mis weel kõigebullem on: Ka mitmed naesterahwad käiwad juba papirosi suus ja mõnel koguni weel piibu tobi. — Mis sa teed, kui asi nii kangel on? — Mina tubaka muusutamine ei pea mitte terwisele nii kahjulik olema kui suitsetamine. — Tubaka lõugas pidamine on ropp ja inetu, millest ei maksa rääkidagi.

Nüüd weel paar sõna paieri ällest, mis meie päiweil õiete moodiks lakkuda on. Ma lugesin hiljuti ühest raamatust, et wana kuralil, see on